

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ: ÎNTRE AXIOME ȘI REALIZĂRI

(Dialog cu Elena Pintilei, director general
al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova)

Iulian Filip: La început de fiecare an nou, sunt firești evaluările împlinirilor din anul trecut și fixarea obiectivelor pentru cele douăsprezece luni nou-nouțe. Vă propun să anticipăm cu o întrebare, care ne-ar configura cu aproximație parametrii aflării noastre în timp și spațiu. Care-s bibliotecile apărute în ultimul timp, despre care vorbește toată lumea cărturară, iar pe directorul Elena Pintilei o determină să-și împropăteze visele legate de viitorul apropiat al celei mai importante biblioteci din Republica Moldova?

Elena Pintilei: Când Guvernul Finlandei și Primăria orașului Helsinki au dăruit finlandezilor o bibliotecă ultramodernă acum doi ani, cu ocazia centenarului independenței, toată tagma bibliotecarilor se întreba: care țară îi va face replică? De menționat faptul că Biblioteca Centrală din Helsinki deja a fost declarată cea mai bună bibliotecă publică nouă din lume. În doar două săptămâni de la inaugurare, rafturile bibliotecii au rămas goale. Din cele peste 100 de mii de cărți nou-nouțe din dotarea bibliotecii, utilizatorii au împrumutat 66 de mii, făcând praf mitul despre criza lecturii.

Și China a uluit lumea cu o bibliotecă pe măsura patriei lui Confucius. Întreaga construcție este alcătuită din... rafturi imense, pe care cititorii se pot plimba, citi, odihni, participa la discuții despre cărți. Un alt exemplu este noua Bibliotecă Națională a Luxemburgului, din Kirchberg, care, doar în primele trei luni ale anului 2019, a înregistrat circa 75 de mii de vizitatori – un succes răsunător. Aceasta demonstrează că în lume, în plină eră digitală, renovarea, modernizarea, deschiderea de noi biblioteci e mai mult decât necesară.

Iulian Filip: Să precizăm o înțelegere axiomatică, pe care o aplică și o valorifică Finlanda și alte țări cărturară: fără omul de ca-

litate, nu poți lansa proiecte de prosperitate, iar omul de calitate devine doar prin carte. Care-i rolul Bibliotecii Naționale în această strategie națională?

Elena Pintilei: Instituția noastră constituie elementul nuclear din rețeaua de „adrese deștepte” (ca să apelez la etichetarea sugestivă ce vă aparține) a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, nouă revenindu-ne rolul declanșator de proiecte inovatoare în relația cu cartea ale unor cercuri tot mai largi, dar și mai diverse, care comportă diferite tehnologii și motivații. Între acestea, câteva proiecte constante rămân de reper în fiecă an, iar axa structurală a programului e un generic focalizator, care ajustează suplimentar activitățile preconizate. Elaborarea acestui plan este un proces continuu de căutări, completări, modernizări. Limbajele digitale determină accelerarea ritmului cu impact major pentru activitățile noastre. Biblioteca Națională este lider la capitolul digitizarea colecțiilor de patrimoniu și dezvoltarea Bibliotecii Naționale Digitale Moldavica. Acest proiect comportă o colaborare firească, permanentă cu muzeele, cu arhiva națională și cu alte instituții generatoare de informații și... provocări, solicitate de cei care trec și vor trece pragul bibliotecii în viitorul apropiat.

Iulian Filip: Care-s cele câteva proiecte de reper, care, mi se pare, mențin și firul incandescent al continuității?

Elena Pintilei: În anul 2018, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a inițiat Programul Național *Lectura Centrală*, care se desfășoară anual pe parcursul lunii septembrie. Bibliotecile-centre biblioteconomice, în special cele teritoriale, sunt cointerestate de a adera la acest program prin implicarea tuturor bibliotecilor din rețea, contribuind la promovarea lecturii și stimularea cognitivă prin diverse mijloace. Un alt proiect de an-

vergură este Clubul Literar-Artistic „Homo Aestheticus”, întemeiat de Biblioteca Națională în colaborare cu Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu” din Chișinău și Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei. E o reanimare a Clubului „Miorița”, care era celebru jumătate de secol în urmă și al cărui moderator era Mihai Cimpoi. Domnul academician a acceptat să relege, peste ani, mesajele estetice ale „Mioriței” cu „Homo Aestheticus” și să modereze în continuare ședințele clubului. Simpozionul Științific Anul Bibliologic și Forumul Managerilor din Sistemul Național de Bibliotecă sunt cele două proiecte naționale, alias două platforme profesionale, care oferă bibliotecarilor din țară posibilitatea să cunoască mai bine prevederile Legii cu privire la bibliotecă, instrumentele necesare pentru implementarea Legii, strategiile naționale și instituționale din domeniu, metode și practici de diversificare a resurselor, produselor și serviciilor de interes pentru utilizatori; promovarea permanentă și implicarea în realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030 și dezvoltarea competențelor bibliotecarilor și utilizatorilor, în special în domeniul Tehnologii Informaționale (TI).

Iulian Filip: Care e genericul focalizator de anul acesta?

Elena Pintilei: Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă, care și-a desfășurat lucrările la 30 octombrie 2019, a declarat anul 2020 **Anul Lecturii**. Pe tot parcursul anului 2019, toate activitățile noastre au pregătit temelia pentru lansarea unei noi etape a eforturilor de promovare mai eficientă a lecturii. Este vorba de Conferința Internațională „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”, pregătirea culegerii de articole *Lectura și scările*, ediția a II-a a Programului Național *LecturaCentral*, pagina de Facebook *LecturaCentral*, ședințele din cadrul Clubului Literar „Homo Aestheticus” etc. Toate aceste activități, într-o formulă sau alta, vor continua pe tot parcursul anului 2020, antrenând toți actorii implicați în promovarea lecturii și dând tonul activităților organizate de toate instituțiile care vor adera la această mișcare. Noi salutăm și susținem, cu toate instrumentele disponibile, orice inițiativă originală, cu priză la public, inclusiv prin pagina de

Facebook *LecturaCentral*.

Iulian Filip: Care este rolul parteneriatelor în buna activitate a Bibliotecii Naționale?

Elena Pintilei: În sensul clasic al cuvântului, parteneriatele în sine au scopul de a sprijini dezvoltarea, transferul bunelor practici, precum și punerea în aplicare a inițiativelor comune de promovare și participare la evenimente/activități educaționale, cultural-științifice etc. Aceasta ne-o dorim în conclucrarea cu Academia de Științe, cu Asociația Uniunilor de Creație, cu Uniunea Scriitorilor, cu instituții de învățământ, care se produce, firesc, în diferite formule de activitate, în diferite proiecte.

Iulian Filip: Mie personal mi-a plăcut inițiativa de a intermedia întâlnirile, în două valuri, ale elevilor de la Liceul „Leonardo da Vinci” cu mine la Biblioteca Națională. La câte le are un director de Bibliotecă Națională... care-s considerentele unor asemenea acțiuni de impresariat?

Elena Pintilei: Să nu uităm că am botezat șirul de asemenea întâlniri „Miercurea pe sub amiază, când e toată lumea trează”, un fel de „Homo Aestheticus Junior”... Pe parcursul lunii octombrie 2019, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova am realizat două ședințe ale nou întemeiatului... club. La prima ședință, patru clase de a II-a ale Liceului „Leonardo da Vinci”, apoi în săptămâna următoare trei clase de a III-a de la același liceu au invadat spațiile Bibliotecii Naționale, generând o atmosferă plină de voie bună și întrebări din cele mai năstrușnice. Elevii, însoțiți de învățători, au cucerit imediat sufletul poetului, au intrat în dialog, au recitat poezii și s-au ales cu autografe pe cartea preferată, anterior procurată de la librărie. *Triunghiul Școală-Librărie-Bibliotecă* este o platformă sigură, care vine să susțină procesul educațional al tinerei generații.

Iulian Filip: Mi-ați propus să mă includ în echipa de realizare a proiectului „Arhiva de voci”, proiect deja longeviv. Pe când ar fi pregătită Elena Pintilei să dialogăm pentru acest proiect, care e orientat la tagma ducătorilor de cruce?

Elena Pintilei: Maestre, eu Vă mulțumesc pentru că ați acceptat să activați în acest proiect de anvergură pentru BNRM cum este „Arhiva de voci”, care tinde să facă parte din proiectele culturale de salvagardare a patri-

moniului imaterial. Referitor la un răspuns pentru a 2-a parte a întrebării, cred că în viitorul apropiat o să-l precizăm.

Iulian Filip: Despre biblioteca erei digitale se spune că este într-o continuă căutare a identității, dar și a oportunităților de extrafinanțare. O informație recentă din SUA relevă faptul că una din cele mai mari autorități ale statului, Congresul SUA, a blocat, pentru al treilea an consecutiv, inițiativa președintelui de a „economisi” pe seama bibliotecilor. Dar dragostea americanilor pentru biblioteci e bine cunoscută. Cum se simte, în acest context, BNRM și cât de protejată de inițiative „economicoase”? Care sunt cele mai relevante proiecte realizate în anul 2019?

Elena Pintilei: În lumea bibliotecară este cunoscut faptul că nicio bibliotecă din lume nu poate afirma că are toate resursele necesare sau resursele care se crede că sunt necesare. Nu constituie o excepție nici Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Pentru acoperirea insuficienței financiare în ultimii ani au fost inițiate mai multe proiecte de dezvoltare, bazate pe parteneriate. Grație guvernului japonez, în anul 2019, BNRM a inițiat proiectul „Îmbunătățirea echipamentului de digitizare în Biblioteca Națională”. Realizarea acestui proiect pe parcursul anilor 2020-2021 va duce la salvagardarea patrimoniului național scris și imprimat, păstrat în Biblioteca Națională, prin trecerea lui pe suport electronic, reducerea accesului fizic la colecțiile de carte; oferirea accesului liber pentru toți doritorii la moștenirea națională scrisă, utilizarea ei în activitatea de culturalizare, educație, cercetare. E, de asemenea, important să menționăm realizarea proiectului moldo-american „Salvagardarea hrisoavelor basarabene din perioada țaristă (1812-1917)”. În cadrul proiectului au fost restaurate peste 200 de documente patrimoniale din colecția de hrisoave basarabene a BNRM, au fost modernizate procesele de conservare, restaurare și expunere a documentelor de patrimoniu în cadrul bibliotecii, au fost oferite echipamente speciale de curățare, dezinfectare, creare a microclimatului, mobilier specializat pentru expunerea

documentelor de patrimoniu, au fost organizate traininguri internaționale cu implicarea specialiștilor americani în domeniul conservării și restaurării documentelor. Ultimul și cel mai valoros proiect inițiat și realizat în anul 2019, grație suportului oferit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, a fost procurarea microbuzului Ford Transit Custom Kombi, în valoare de 515 mii de lei pentru asigurarea ajutorului pe care, potrivit responsabilităților legale, BNRM trebuie să-l ofere bibliotecilor de pe întreg teritoriul țării.

La capitolul realizări putem menționa și organizarea a 276 activități cultural-științifice, dintre care 5 activități științifice cu participare internațională și 6 activități la nivel național/zonal; editarea a 41 titluri de publicații; extinderea și eficientizarea colaborării cu instituțiile de învățământ și alte organizații prin semnarea a 17 acorduri de colaborare naționale și internaționale, extinderea activității în spațiul virtual.

Potrivit statutului, Biblioteca Națională are ca țintă atât utilizatorii finali, cercurile largi de populație, cât și bibliotecarii din Sistemul Național de Biblioteci. Pentru bibliotecari, spectrul realizărilor include: formarea profesională continuă, organizarea activităților naționale, sistematizarea datelor statistice, elaborarea publicațiilor de specialitate, asistența de specialitate, colaborarea în proiecte etc. Aceste activități vor constitui și axa priorităților bibliotecii în anul 2020.

Iulian Filip: Când rostim, citim, auzim sintagma *Biblioteca Națională*, la ce ar trebui să ne gândim?

Elena Pintilei: Memorie. Indiferent cum este formulată misiunea bibliotecii naționale în documentele constitutive, biblioteca națională înseamnă, în primul rând și mai întâi de toate, memorie colectivă. Cred că cel mai exact au formulat esența bibliotecii naționale colegii bibliotecari de la Biblioteca Națională a Norvegiei. Pentru ei biblioteca națională este „memoria națiunii și centrul multimedia pentru cunoaștere și cultură”, iar sarcina principală a bibliotecarilor este „păstrarea trecutului pentru viitor”.